

**ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ УКРАЇНИ
(УКООПСПІЛКА)**

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

РЕФЕРАТ РОБОТИ

Стрілець Вікторії Юріївни

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА
В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

д.е.н. Стрілець В. Ю.

Полтава

2022 р.

Актуальність теми. Мале підприємництво (МП) є важливим елементом національної економіки України, оскільки в 2019 р. займало 95 % у загальній структурі суб'єктів підприємництва, 46,28 % – у формуванні ВВП, 27,5 % – у загальній чисельності зайнятих, 19 % – у загальному обсязі реалізації продукції. Існування як внутрішніх проблем у розвитку МП, так і тих, що пов'язані із недосконалістю системи його державного регулювання та неефективністю існуючих державних програм його підтримки, зумовлює суттєве відставання темпів його розвитку від середньоєвропейської динаміки: в 2019 р. частки збанкрутілих малих підприємств в Україні та країнах Європейського Союзу (ЄС) становили відповідно 17,7 % та 3,7 % від їх загальної кількості, частки в обсязі експорту – 27 % та 50 % відповідно, їх частки у доданій вартості – 31,3 % та 60 % відповідно. Попри велику кількість програм підтримки МП, що реалізуються в Україні як урядом (бюджетна дотація для розвитку сільгоспвиробників, податкові та митні пільги, державна про-грама компенсацій «Доступні кредити 5-7,-9 %» тощо), так і міжнародними організаціями (EU4Business, COSME, FORBIZ, Креативна Європа й ін.), наразі відсутнє комплексне уявлення про систему та механізми забезпечення МП, макроекономічного планування та прогнозування його розвитку, реалізації регуляторної політики в цій сфері.

Фундаментальні засади дослідження ролі та місця МП у розвитку національної економіки закладено в працях зарубіжних вчених: Айзедіса І., Грейнера Л., Каммінга Е., Лоуренса М., Маккена Ф., Міккала Д., Портера М., Ребела К., Сміта А., Шумпетера Й. та ін. Досліджуваній проблематиці присвячені праці вітчизняних науковців: Васильєвої Т. А., Виговської Н. Г., Гусаріної Н. В., Жилінської О. І., Краснокутської Н. С., Колодізева О. М., Мельник Л. М., Міхуринської К. М., Педченко Н. С., Петрушенка Ю. М., Погорелова Ю. С., Рогози М. Є., Хаустової В. Є., Шимановської-Діанич Л. М. та ін.

Наразі достатньо високим є рівень розробленості досліджуваної проблематики, однак остаточно невирішеними залишається низка методологічних і методичних питань, пов'язаних, зокрема, із виявленням закономірностей у формуванні наукового ландшафту дослідження проблем діяльності МП, обґрунтуванням напрямів узгодження дій держави та бізнесу щодо стимулювання його розвитку, регуляторних механізмів щодо його інформаційного, матеріально-технічного, інституціонального, інституційного та фінансово-кредитного забезпечення тощо. Відсутність системного підходу до вирішення окресленого кола проблем обумовлює актуальність дослідження, його мету, об'єкт і предмет.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є розвиток методологічних і методичних засад інформаційного, матеріально-технічного, інституціонального, інституційного та фінансово-кредитного забезпечення розвитку МП, реалізації системної регуляторної політики для узгодження інтересів держави та малого бізнесу в умовах трансформації економіки України.

Для досягнення зазначеної мети поставлено та вирішено такі завдання:

- поглибити концептуальні засади забезпечення розвитку МП в умовах трансформаційної економіки;
- розглянути закономірності зміни наукового та суспільного інтересу до дослідження проблем розвитку МП;
- дослідити узгодженість дій держави та бізнесу в забезпеченні розвитку МП на прикладі України та країн ЄС;
- обґрунтувати наукові засади оцінювання розривів між де-юре та де-факто ефективністю інформаційного забезпечення розвитку МП України та ви-значити систему регуляторних заходів щодо їх ліквідації;
- висунути й емпірично перевірити гіпотези щодо ролі матеріально-технічного забезпечення МП у розвитку національної економіки;
- здійснити кластеризацію регіонів України за рівнем державної підтримки розвитку МП і сформулювати регіональні пріоритети реалізації державних програм підтримки МП;
- розробити методологію інтегрального оцінювання відповідності діяльності держави міжнародним стандартам підтримки МП;
- удосконалити науково-методологічне підґрунтя рейтингування джерел фінансово-кредитного забезпечення розвитку МП на різних етапах життєвого циклу;
- запропонувати методологічне підґрунтя оцінювання комплаєнсу між рівнями податкового тиску та регуляторного втручання держави у діяльність МП і відповідним внеском МП у розвиток національної економіки;
- поглибити наукове підґрунтя підвищення ефективності програм державних компенсацій для малого бізнесу;
- розробити методологічне підґрунтя прогнозування сценаріїв перетворення існуючих можливостей розвитку МП (за всіма видами його забезпечення та інтегрально) у сильні сторони з урахуванням ризиків трансформації національної економіки;
- спрогнозувати вплив інтегрального рівня розвитку МП в Україні на динаміку економічного зростання.

Об’єктом дослідження є економічні відносини, що виникають між міжнародними інституціями, органами державної влади та місцевого самоврядування, суб’єктами МП у процесі реалізації регуляторних інтервенцій щодо забезпечення його розвитку.

Предметом дослідження є методологічні засади, методичні підходи та практичний інструментарій державної регуляторної політики щодо інформаційного, матеріально-технічного, інституціонального, інституційного та фінансово-кредитного забезпечення розвитку МП.

Наукова новизна одержаних результатів Наукова новизна одержаних результатів полягає в розвитку методологічних і методичних засад інформаційного, матеріально-технічного, інституціонального, інституційного та фінансово-кредитного забезпечення розвитку МП,

реалізації системної регуляторної політики для узгодження інтересів держави та малого бізнесу в умовах трансформації економіки України.

Найбільш вагомими науковими результатами дослідження є такі:

у перше:

– розроблено методологічний підхід до інтегрального оцінювання відповідності діяльності вітчизняних органів державної влади міжнародним стандартам підтримки МП на основі матриці позиціонування України з погляду ефективності та динаміки реалізації законодавчих ініціатив щодо дотримання принципів Акта про малий бізнес, а також порівняння вітчизняної та європейської практик використання грантів і гарантованих кредитів міжнародних інституцій для розвитку МП. Це дозволило визначити напрями подальших реформ щодо імплементації в Україні європейської практики державної підтримки МП та окреслити перспективи подальшої міжнародної співпраці в забезпеченні його розвитку;

– запропоновано методологію сценарного прогнозування розвитку МП, що ґрунтується на оцінюванні ймовірності перетворення його існуючих можливостей у сильні сторони та настання ризиків трансформації національної економіки, що впливають на забезпечення розвитку МП (у розрізі його видів). Це дозволило формалізувати песимістичний, реалістичний, оптимістичний (закритий та відкритий) сценарії розвитку МП України, кількісно оцінити форсайт-таргети з урахуванням часових і ресурсних обмежень трансформації національної економіки;

– обґрунтовано методологію оцінювання розриву між де-юре (результативність створених державою інформаційних сервісів для підтримки МП згідно з даними міжнародних рейтингів і профільних міністерств і відомств) та де-факто (рівень задоволення представників МП від користування державними інформаційними сервісами, визначений за результатами анкетування) ефективності інформаційного забезпечення МП. Це дозволило поелементно визначити обсяг таких розривів та обґрунтувати систему заходів щодо їх ліквідації за такими напрямими: удосконалення системи електронного врядування G2B; побудова горизонтально і вертикально інтегрованої інформаційно-статистичної системи «держава-бізнес» для обміну інформацією та моніторингу стану та розвитку МП; подолання інформаційної асиметрії та забезпечення транспарентності бізнесу; підвищення інформаційної грамотності суб'єктів МП у сфері ІТ тощо;

– запропоновано методологічний підхід до визначення регіональних пріоритетів формування державних програм підтримки МП, що базується на результатах кластеризації регіонів України, методом k-середніх за рівнем розгалуженості створеної державою інфраструктури підтримки розвитку МП, активності діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування щодо підвищення підприємницької культури та результативності фінансової підтримки бізнес-проектів МП з боку держави;

удосконалено:

– науково-методологічне підґрунтя рейтингування джерел фінансово-кредитного забезпечення розвитку МП на ранніх етапах життєвого циклу, що відрізняється від існуючих застосуванням методу побудови «дерева рішень», а також розробленням переліку критеріїв для експертного оцінювання (рівень доступності, вимоги до застави та мінімальна межа рентабельності бізнесу, оцінювання надавачами фінансових ресурсів рівня інноваційності бізнесу та потенційного рівня його ризику). Це дозволило підтвердити гіпотезу, що малі підприємці України на ранніх стадіях життєвого циклу свого бізнесу надають суттєву перевагу залученню ресурсів з бюджету або державних позабюджетних фондів порівняно з коштами бізнес-ангелів, позиками банків, венчурним капіталом і краудфандингом, що є науковим підґрунтям для перегляду державних програм фінансового забезпечення розвитку МП;

– методологічні засади обґрунтування комплаєнсу між рівнями податкового тиску та регуляторного втручання держави в діяльність малого бізнесу (за абсолютними та відносними параметрами податкового навантаження на МП, якістю податкового адміністрування (за часом і мотиваційним ефектом)) та від-повідним внеском МП у розвиток національної економіки (за обсягом сплачених податків, виготовленої продукції, створеної доданої вартості, кількістю працевлаштованих тощо). На відміну від існуючих, застосування таксономічного підходу дозволило обґрунтувати, що основним джерелом дисбалансу інтересів МП і держави в Україні є надмірний податковий тиск на МП та обтяжливе регуляторне втручання держави в діяльність МП, а також оцінити тенденції зміни комплаєнсу державних і підприємницьких інтересів у ретроспективі та визначити напрями їх забезпечення на перспективу;

– наукове підґрунтя підвищення ефективності програми державних компенсацій для малого бізнесу «Доступні кредити 5-7-9 %», що відрізняється від існуючих: 1) обґрунтуванням пропозицій щодо коригування переліку банків-учасників цієї програми залежно від наявності у них спеціальних програм, режимів і привабливих умов для кредитування МП, рівня довіри до них з боку суб'єктів МП, загального рівня їх надійності, ефективності та стійкості; 2) розробленням пропозицій щодо подолання проблеми нерівномірного доступу підприємців сільської місцевості в різних регіонах України до ефективних інструментів фінансово-кредитного забезпечення розвитку МП;

– науково-методичний підхід до прогнозування впливу державних регуляторних інтервенцій щодо розвитку МП на динаміку економічного зростання, що відрізняється від існуючих застосуванням кореляційно-регресійного аналізу, що дозволило формалізувати стратегію та таргети зміцнення позиції України в європейському середовищі щодо якості державних реформ перетворень у на-прямі забезпечення розвитку МП;

набули подальшого розвитку:

– концептуальні засади забезпечення розвитку МП в умовах трансформації національної економіки, що відрізняються від існуючих

застосуванням інструментарію бібліометричного аналізу (Vosviewer 1.6.15) для підтвердження обґрунтованості (на основі структуризації наукового доробку за базою даних Scopus за 1990–2020 рр.) концентрації уваги на інформаційному, матеріально-технічному, інституціональному, інституційному, фінансово-кредитному забезпеченні МП, а також визначення для кожного з них основних ризиків і способів їх нівелювання, нових можливостей та шляхів їх реалізації, що обумовлені специфікою трансформаційного періоду розвитку економіки України;

– методологічне підґрунтя виявлення напрямів активізації інтересу до питань розвитку МП, що відрізняється від існуючих системним поєднанням: 1) видів аналізу – трендового (Google Trends), наукометричного (Scopus Citation Overview tool) та бібліометричного (Vosviewer 1.6.15); 2) суб'єктів аналізу – науковців, чії публікації індексуються наукометричною базою Scopus, і користувачів мережі Інтернет; 3) контекстів аналізу – еволюційно-хронологічного та регіонально-географічного. Це дозволило виявити протилежні тенденції щодо суспільної цікавості й інтересу дослідників до питань розвитку МП як у хронологічному, так і в географічному контексті, визначити країни-лідери за суспільною та науковою увагою до МП, а також аспекти, що трансформують зміну трендів у з'ясуванні проблем, пов'язаних із розвитком МП;

– методологію дослідження узгодженості дій держави та бізнесу в забезпеченні розвитку МП, що відрізняється від існуючих розрахунком інтегральних індексів, які оцінюють внесок підприємницького сектора в розвиток національної економіки та роль держави у створенні відповідних інституційних умов для діяльності МП у країні. Це дозволило здійснити кластеризацію країн ЄС та України за відповідними показниками, провести інтерференцію результатів кластерного аналізу та сформувати матрицю успішності державно-приватного партнерства в розвитку МП, яка сегментує країни за рівнем синергії зусиль держави (створення сприятливих умов для розвитку МП) та бізнесу (ефективність перетворення створених можливостей на сильні сторони своєї діяльності);

– наукові засади обґрунтування причинно-наслідкових зв'язків між матеріально-технічним забезпеченням МП і розвитком національної економіки, що, на відміну від існуючих, здійснено за допомогою обґрунтування та емпіричного підтвердження гіпотез, що рівень матеріально-технічного забезпечення МП в Україні є драйвером інноваційного розвитку, тоді як поточний рівень урядової підтримки МП не є релевантним чинником покращення їх технологій.

Практичне значення одержаних результатів. Основні наукові положення доведено до рівня методичних розробок і практичних рекомендацій, що можуть бути використані органами державного управління та місцевого самоврядування – під час розроблення державних і регіональних стратегій та програм розвитку МП; професійними спілками й асоціаціями суб'єктів МП – під час розроблення адвокаційних кампаній щодо узгодження

інтересів держави та МП; суб'єктами МП – під час розроблення внутрішньої корпоративної політики.

Пропозиції щодо інформаційного забезпечення розвитку МП враховано під час розроблення Стратегії розвитку малого та середнього підприємництва Полтавської області на 2021–2027 рр. Департаментом економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації (довідка № 04.1-07/404 від 04.02.2020 р.); щодо узгодженості дій держави та бізнесу в забезпеченні розвитку МП – Департаментом економіки і інвестицій Полтавської міської ради (довідка № 01-10-011-05/130вих від 27.01.2020 р.); щодо імітаційного моделювання умовної зони сприяння веденню МП у сфері оподаткування – Головним управлінням Державної податкової служби у Полтавській області (довідка № 116/с/16-31-11-26 від 16.01.2020 р.); щодо напрямів інформаційно-консультативної підтримки суб'єктів МП – Полтавським обласним бізнес-інкубатором (довідка № 37/06-15 від 21.01.2020 р.); щодо управління ризиками фінансово-кредитного та кадрового забезпечення МП – ТОВ «ГРУПА АЮВИН» (довідка № 26 від 22.01.2020 р.); щодо рейтингування банків з огляду на підтримку МП – ПАТ «Банк Восток» (довідка № 1/23-01 від 23.01.2020 р.).

Результати використані в навчальному процесі ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» під час викладання дисциплін «Державне регулювання економіки та підприємницьке право», «Менеджмент підприємств малого та середнього бізнесу», «Прогнозування соціально-економічних процесів» (довідка № 45-15/27 від 01.06.2020 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 41 наукову роботу, у т.ч. 1 одноосібна монографія, розділи в 3 колективних монографіях, 23 – у провідних фахових виданнях, індексуються міжнародними базами даних, серед яких 21 видання має статус фахового, 2 – індексуються базою Scopus та 1 – базою Web of Science, 14 публікацій у збірниках матеріалів конференцій. Обсяг публікацій 41,48 д.а., з яких 39,08 д.а. особисто належить авторці. Загальна кількість посилань на публікації авторки – 92, h-індекс – 6 (база даних Google Scholar) та кількість посилань на публікації автора – 5 та h-індекс – 1 (база даних Scopus).

За результати роботи отримано свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір (монографія «Забезпечення розвитку малих підприємств: теорія, методологія, практика»): номер реєстрації одержаного документа в державному реєстрі 109307 від 10 листопада 2021.

Основним результатом дослідження є обґрунтування теоретико-методологічних основ і науково-практичних рекомендацій забезпечення розвитку малого підприємництва в умовах трансформації національної економіки України. До найбільш суттєвих результатів необхідно віднести такі висновки і рекомендації:

1. За результатами бібліометричного аналізу визначено, що підходи до дослідження розвитку МП доцільно розглядати через інформаційне, кадрове, матеріально-технічне, інституційне, інституціональне, фінансово-кредитне забезпечення з урахуванням структурних взаємних зв'язків між ними,

основних ризиків і способів їх нівелювання, можливостей та напрямів їх атракції в умовах трансформації національної економіки. За допомогою бібліометричного аналізу (інструментарій Vosviewer 1.6.15) структуризації статей, що індексуються базою Scopus, за 1990–2020 рр. виявлено п'ять кластерів досліджень, спрямованих на визначення зв'язку МП із інформаційним забезпеченням (кластер займає 21,95 % у загальній структурі); кадровим забезпеченням (28,05 %); фінансово-кредитним забезпеченням (12,2 %); інституційним та інституціональним забезпеченням (14,63 %); матеріально-технічним забезпеченням (23,17 %) розвитку МП.

2. Еволюційно-хронологічний та регіонально-географічний контекст аналізу МП (інструментами Google Trends, Scopus Citation Overview tool, Vosviewer 1.6.15) засвідчив високу щільність зв'язків досліджень науковців, які індексуються в наукометричній базі Scopus, із часовим періодом глобальної фінансової кризи (2008–2009 рр.) та періодом постпандемічної кризи 2019–2020 рр. Водночас спостерігається зниження суспільної зацікавленості до МП починаючи з 2009 р. та її активізація в 2019–2020 рр., що має тісні зв'язки із з'ясуванням проблем, пов'язаних із грантовими, кредитними й іншими стимулами розвитку МП.

3. На основі запропонованого методологічного підходу дослідження узгодженості дій держави та бізнесу в забезпеченні розвитку МП отримано кластеризацію країн ЄС та України, що дозволило побудувати матрицю успішності державно-приватного партнерства в розвитку МП і виділити: кластер, що характеризується високою узгодженістю рівня створених можливостей та їх реалізації МП (Бельгія, Данія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Фінляндія, Франція, Ірландія, Швеція); кластер із середньою узгодженістю рівня створених можливостей та їх реалізації МП (Болгарія, Іспанія, Кіпр, Словенія, Угорщина, Португалія, Польща, Естонія, Литва, Чехія, Румунія, Хорватія); кластер із високою інституційною готовністю держави до розвитку країн і середнім рівнем розвитку МП (Австрія) та кластер із низьким рівнем інституційної готовності держави та відповідним низьким рівнем розвитку МП (Україна та Греція).

4. Інтерференція результатів дослідження ефективності інформаційного забезпечення МП в Україні де-юре (міжнародні індекси й аналітичні дані профільних міністерств і служб) та де-факто (експертне опитування 83 авторитетних у сфері МП респондентів методом Дельфі) виявила відсутність розривів де-юре та де-факто (за показниками застосування інформаційних послуг з реєстрації МП, інформаційних сервісів для сплати податків; поінформованості МП про державні інформаційні сервіси) та наявність розривів за показниками: ефективність електронного врядування G2B; рівень доступу МП до інформації та державних послуг; використання державних цифрових сервісів; розвиток інформаційного сервісу «держава-бізнес».

5. Теоретично обґрунтовано й емпірично підтверджено гіпотезу, що покращення рівня матеріально-технічного забезпечення розвитку МП збільшує динаміку інноваційного розвитку України (значення коефіцієнтів

детермінації між інтегральним показником матеріально-технічного забезпечення розвитку МП і Глобальним інноваційним індексом становить 69,04). Гіпотеза щодо залежності рівня матеріально-технічного забезпечення від урядової підтримки розвитку технологій виявилася не підтвердженою ($R^2=22,07$).

6. У результаті кластеризації регіонів України за рівнем державної підтримки розвитку МП виділено чотири кластери: перший кластер (8,4 % областей) характеризується доступністю інформаційно-консультативних установ, однак низькою зацікавленістю органів державної та місцевої влад у фінансуванні бізнес-проектів, що розроблені суб'єктами МП; другий кластер (8,4 %) описується активною участю підприємців у заходах підвищення підприємницької культури, однак слабкою розвиненістю інституцій підтримки МП (бізнес-інкубаторів; технопарків; інформаційно-консультативних установ); третій (29,2 %) має проблеми з кількістю та обсягами регіональних замовлень на послуги суб'єктів МП, проте є лідером у кількості інформаційно-консультативних установ і проведених за їх участю навчальних семінарів, тренінгів; четвертий (54 %) характеризується достатньою профінансованістю об'єктів інфраструктури підтримки МП, що створені за участі місцевих органів влади, однак нерозвиненою практикою регіональних замовлень на послуги суб'єктів МП.

7. Результати інтегрального оцінювання відповідності діяльності держави міжнародним стандартам підтримки МП у 2019 р. дозволили визначити принципи, за якими Україна зміцнила свої позиції щодо ефективності та динаміки реалізації законодавчих ініціатив у їх дотриманні («Реагуюча адміністрація»; «Доступ до фінансів»; «Підприємництво»), та виділити ті, реалізація яких потребує покращення («Спочатку подумайте про малі»; «Інновації»; «Єдиний ринок»; «Навколишнє середовище»; «Інтернаціоналізація»). Визначено, що найбільше грантових програм підтримки МП України реалізується за ініціативою Європейського Союзу (73 %) та США (21 %), а об'єктами їх фінансування здебільшого є інноваційні МП, підприємства-експортери та МП, орієнтовані на забезпечення соціального захисту населення.

8. Дослідження ролі держави у формуванні фінансово-кредитного забезпечення розвитку МП на ранніх етапах його життєвого циклу проведено через визначення пріоритетності існуючих альтернатив забезпечення розвитку МП інструментами побудови «дерева рішень». Результати засвідчили, що відповідно до показника математичного сподівання від альтернативи фінансово-кредитного забезпечення розвитку МП найбільш пріоритетними є власний капітал, кошти родичів, друзів (результат математичного очікування 0,84), кошти бюджету (0,475), державних позабюджетних фондів (0,375).

9. Оцінювання комплаєнсу державних та підприємницьких інтересів щодо забезпечення розвитку національної економіки, проведено інструментами таксономічного аналізу, що дозволило виділити стимулятори та дестимулятори розвитку національної економіки, засвідчило відсутність

збалансованості інтересів (відстань між таксономічним показником впливу держави та таксономічним показником впливу МП на розвиток національної економіки становить 7 п.п. у 2019 р.), існування надмірного податкового навантаження на МП і необґрунтованого сильного регуляторного втручання держави в діяльність МП.

10. Проведене рейтингування банківських установ дозволило здійснити їх градацію відповідно до сприятливості до кредитування МП і визначити нерівномірність їх розташування на території України. Встановлено, що серед досліджуваних банківських установ високий рівень сприятливості кредитування МП мають 12 установ (38,7 % у структурі), серед яких 9 є банками-партнерами державної програми «Доступні кредити 5-7-9 %»; 10 установ (32,27) – середній рівень (у складі 4 банки-партнери державної програми), а 29,03 % – низький рівень (1 банк-партнер). Визначено, що 9 банків-партнерів програми не відповідають критеріями сприятливості до кредитування МП за запропонованим підходом ранжування банків, а тому тимчасово мають бути виключені зі складу партнерів до моменту створення більш сприятливих для МП умов взаємодії.

11. Оцінювання ймовірності перетворення існуючих можливостей у сильні сторони та ймовірності впливу ризиків трансформації національної економіки на ці процеси дозволило здійснити розрахунок апріорної ймовірності реалізації чотирьох сценаріїв можливого розвитку МП (песимістичний (ймовірність становить 1,0), реалістичний (0,615), оптимістичний (закритий (0,255) та оптимістичний (відкритий (0,13)). Розрахунок апостеріорної ймовірності після реалізації таргетів сценарного прогнозування дозволив обґрунтувати підвищення можливості досягнення бажаних сценаріїв майбутнього розвитку МП (0,899; 0,567; 0,435 за реалістичним і двома видами оптимістичного сценарію відповідно).

12. Проведене прогнозування впливу державних регуляторних інтервенцій щодо розвитку МП на динаміку економічного зростання України засобами кореляційно-регресійного аналізу визначило можливості зміни позицій України від групи країн-аутсайдерів до країн-лідерів у часовому інтервалі до 2030 р.

Стрілець В. Ю.

Перелік наукових публікацій Стрілець В. Ю., які увійшли до роботи:

Монографії:

1. Стрілець В. Ю. Управління ризиками для обґрунтування форсайт-заходів розвитку малих підприємств в умовах невизначеності економічного середовища. *Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку України* : монографія / за ред. В. Ф. Столярова, Г. І. Фролової. Київ: Талком, 2020. С. 209–215 (0,44 друк. арк.).

2. Стрілець В. Ю. Забезпечення розвитку малих підприємств: теорія, методологія, практика : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2019. 457 с. (26,6 друк. арк) (свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 109307 від 10 листопада 2021).

3. Стрілець В. Ю. Інновації у виробничому забезпеченні розвитку малих підприємств: чинники впливу, сучасний стан, перспективи. *Державне стимулювання*

інноваційного розвитку суб'єктів господарювання: методологічні засади, світовий та вітчизняний досвід : монографія / за заг. ред. Л. С. Захаркіної. Суми : Сумський державний університет, 2019. С. 42–49 (0,39 друк. арк.).

4. Педченко Н. С., Стрілець В. Ю. Ідентифікація алгоритму кредитного забезпечення розвитку малого бізнесу України. *Детермінанти соціально-економічного розвитку України в умовах трансформаційних зрушень* : монографія / за заг. ред. В. П. Ільчука. Чернівці : ЧНТУ, 2018. С. 127–137 (0,67 друк. арк.).

Публікації у наукових фахових виданнях України:

5. Стрілець В. Ю. Сучасний стан інфраструктури державного забезпечення розвитку малого підприємництва України. *Інфраструктура ринку* (Index Copernicus та ін.). 2019. № 28. С. 31–37 (0,44 друк. арк.).

6. Стрілець В. Ю., Педченко Н. С. Інтегральна оцінка збалансованості взаємовідносин держави та суб'єктів малого бізнесу в контексті забезпечення інтересів розвитку. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі* (Index Copernicus та ін.). 2019. № 1. С. 25–34 (0,67 друк. арк.).

7. Стрілець В. Ю. Впровадження імітаційної моделі системного форсайту розвитку малих підприємств з урахуванням поліциклічного економічного середовища. *Агросвіт* (Index Copernicus). 2019. № 22. С. 31–36 (0,51 друк. арк.).

8. Стрілець В. Ю. Формалізація алгоритму кваліметричного оцінювання кадрового забезпечення малого підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі* (Index Copernicus та ін.). 2019. № 2. С. 14–21 (0,39 друк. арк.).

9. Стрілець В. Ю. Етапи інституційного розвитку малого бізнесу в умовах невизначеності економічних процесів. *Ефективна економіка* (Index Copernicus та ін.). 2019. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6992> (0,52 друк. арк.).

10. Стрілець В. Ю. Визначення ієрархічності цілей у забезпеченні розвитку малого бізнесу крізь призму актуальних перешкод. *Вісник Черкаського університету* (Index Copernicus та ін.). 2019. № 1. С. 151–157 (0,4 друк. арк.).

11. Стрілець В. Ю. Дослідження релевантності міжнародного співробітництва у забезпеченні розвитку малого бізнесу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету Інтелект XXI*» (Index Copernicus та ін.). 2019. № 2. С. 75–78 (0,43 друк. арк.).

12. Стрілець В. Ю. Забезпечення розвитку малого бізнесу на початку життєвого циклу: стартовий капітал та джерела його формування. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»* (Index Copernicus та ін.). 2019. № 33. С. 53–58 (0,6 друк. арк.).

13. Стрілець В. Ю. Зарубіжний досвід кредитування малого бізнесу. *Бізнес-інформ* (Index Copernicus та ін.). 2019. № 3. С. 44–50 (0,32 друк. арк.).

14. Стрілець В. Ю. Застосування інструментів непрямого державного забезпечення розвитку малого бізнесу. *Приазовський економічний вісник* (Index Copernicus та ін.). 2019. № 2 (13). С. 82–87 (0,44 друк. арк.).

15. Стрілець В. Ю. Інтерпретація нерівномірності державного забезпечення розвитку малого бізнесу засобами ітераційної кластеризації. *Бізнес-інформ* (Index Copernicus та ін.). 2019. № 2. С. 252–258 (0,33 друк. арк.).

16. Стрілець В. Ю. Інфраструктура державної підтримки забезпечення розвитку малого бізнесу: теоретичний аспект. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління* (Index Copernicus та ін.). 2019. № 30 (69). № 1. С. 36–41 (0,41 друк. арк.).

17. Стрілець В. Ю. Обґрунтування репрезентативної системи показників оцінювання впливу оподаткування на розвиток суб'єктів малого підприємництва. *Інвестиції: практика та досвід* (Index Copernicus та ін.) 2019. № 10. С. 44–48 (0,57 друк. арк.).

18. Стрілець В. Ю. Причинно-наслідкові зв'язки існування перешкод діяльності малого підприємництва в процесі суб'єктних взаємовідносин. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»* (Index Copernicus та ін.). 2019. № 34. С. 36–40 (0,37 друк. арк.).

19. Стрілець В. Ю. Реалізація законодавчих ініціатив у сфері державного забезпечення розвитку малого бізнесу: досвід ЄС. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»* (Index Copernicus та ін.). 2019. № 24. С. 95–100 (0,36 друк. арк.).

20. Pedchenko N., Strilec V., Rudenko N. Method of Delpni as an innovative tool for managing asymmetric information in financial relationships of potential investors and small business entities. *Marketing and Management of Innovations* (Web of science та ін.). 2018. Vol. 3. P. 68–80 (0,64 друк. арк.).

21. Pedchenko N., Strilec V., Kolisnyk G. M., Dykha M. V., Frolov S. M. Business angels as an alternative to financial support at the early stages of small businesses' life cycle. *Investment Management and Financial Innovations* (Scopus та ін.). 2018. Vol. 15. No. 1. P. 166–179 (0,97 друк. арк.).

22. Стрілець В. Ю. Краудфандинг як інструмент залучення громадськості до розвитку малого бізнесу. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі* (Index Copernicus та ін.). 2018. № 5. С. 28–36 (0,46 друк. арк.).

23. Стрілець В. Ю. Детермінація впливу кредитного забезпечення на розвиток малого бізнесу. *Причорноморські економічні студії*. (Index Copernicus та ін.). 2018. № 36. С. 88–93 (0,37 друк. арк.).

24. Стрілець В. Ю. Порівняльна характеристика кредитних інструментів забезпечення розвитку малого бізнесу України. *Науковий вісник Одеського національного університету. Економіка* (Index Copernicus та ін.). 2018. Т. 23. № 7(72). С. 54–59 (0,36 друк. арк.).

25. Педченко Н. С., Стрілець В. Ю. Побудова алгоритму ідентифікації сприятливості банків до кредитного забезпечення малого бізнесу. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»* (Index Copernicus та ін.). 2018. № 3(88). С. 90–101 (0,52 друк. арк.).

26. Стрілець В. Ю. Синхронізація української практики ведення та розвитку малого бізнесу з європейськими стандартами. *Бізнес-інформ* (Index Copernicus та ін.). 2018. № 9. С. 105–111 (0,55 друк. арк.).

27. Balatskyi I., Strilec V., Frolov S. Foresight technologies in financial provision of small business in Ukraine. *Problems and Perspectives in Management* (Scopus та ін.). 2017. Vol. 15, No. 1-1. P. 200–209 (0,84 друк. арк.).

Тези доповідей на наукових конференціях

28. Стрілець В. Ю. Описові характеристики професійних навичок та компетенцій як складової кадрового забезпечення розвитку малих підприємств. *Scientific achievements of modern society: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 11-13 верес. 2019 р. м. Ліверпуль*. С. 286–292 (0,13 друк. арк.).

29. Стрілець В. Ю. Таргетування форсайт-заходів удосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку малих підприємств. *Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 5 жовт. 2019 р. м. Одеса*. С. 74-78 (0,18 друк. арк.).

30. Стрілець В. Ю. Дорожня карта стратегічних пріоритетів удосконалення інформаційного забезпечення розвитку малих підприємств. *Topical issues of the development modern science: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 16-18 жовтня 2019 р. м. Софія*. С. 75–82 (0,24 друк. арк.).

31. Стрілець В. Ю. Транспарентність малого бізнесу як необхідна умова забезпечення їх розвитку. *Сталий розвиток соціально-економічних систем: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., 14 трав. 2019 р., м. Київ*. С. 168–170 (0,13 друк. арк.).

32. Стрілець В. Ю. Експортна діяльність як новий етап розвитку малого бізнесу: основні бар'єри на шляху до реалізації. *Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, фінансів, обліку, менеджменту та права*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 11 трав. 2019, м. Полтава. С. 42–44 (0,15 друк. арк.).
33. Стрілець В. Ю. Інтерпретація поняття «розвиток підприємства» у науковій літературі. *Фінанси, бухгалтерський облік та підприємництво: національні особливості та світові тенденції*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 18 трав. 2019 р. м. Київ. С. 56–58 (0,14 друк. арк.).
34. Стрілець В. Ю. Теорія та практика застосування європейської методології оцінки податкового навантаження на мале підприємництво. *Стабільність національної економіки: проблеми та шляхи забезпечення*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 25 трав. 2019 р. м. Дніпро. С. 53–56 (0,22 друк. арк.).
35. Стрілець В. Ю. Ідентифікація поняття «мале підприємство» у правовому полі України. *Фінансово-економічні чинники розвитку країни та регіонів*: матеріали наук.-практ. конф., 7-8 черв. 2019 р. м. Чернівці. С. 47–50 (0,13 друк. арк.).
36. Стрілець В. Ю. Кадрове забезпечення розвитку малих підприємств. *Сучасні підходи до ефективного використання потенціалу економіки*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 22 черв. 2019 р. м. Запоріжжя. С. 45–47 (0,15 друк. арк.).
37. Стрілець В. Ю. Матеріально-технологічні інновації як імператив виробничого забезпечення розвитку малих підприємств. *Наука та інновації як основні шляхи вдосконалення економічного потенціалу країни*: матеріали конф., 29 черв. 2019 р. м. Львів. С. 74–76 (0,11 друк. арк.).
38. Стрілець В. Ю. Особливості фінансового забезпечення малого підприємництва на різних стадіях життєвого циклу. *Розвиток національних фінансово-економічних систем в умовах глобальних викликів*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 5 жовт. 2018 р. м. Київ. С. 358–361 (0,13 друк. арк.).
39. Стрілець В. Ю. Можливості та перспективи розвитку фінансового забезпечення малого бізнесу в контексті асоціації України та ЄС. *Стан та перспективи розвитку фінансово-економічного потенціалу сучасних підприємств*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 23 серп. 2018 р. м. Дніпро. С. 103–105 (0,12 друк. арк.).
40. Стрілець В. Ю. Роль бізнес-середовища у формуванні фінансового забезпечення малого підприємництва в Україні. *Розвиток міжнародної конкурентоспроможності: держава, регіон, підприємство*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 16 груд. 2016 р. м. Лісабон. С. 157–160 (0,17 друк. арк.).
41. Стрілець В. Ю. Міжрегіональні порівняння фінансового забезпечення підприємств малого бізнесу України. *Науковий диспут: питання економіки і фінансів*: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., 28 грудня 2016 р. м. Київ-Будапешт-Вена. С. 94–97. URL: <http://www.inter-nauka.com/issues/conf-2016/december/1832/> (0,17 друк. арк.).